

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

ЯРОЩУК ТЕТЯНА ОЛЕКСАНДРІВНА

**ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ СУДОВОЇ ВЛАДИ
УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ**

Спеціальність: 074 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Євроінтеграційна спрямованість політико-правового розвитку України у якості першочергового завдання ставить перед нею вкрай важливу проблему, яка потребує нагального вирішення – створення для людини такого правового, економічного, політичного, соціального, інформаційного й культурного середовища, яке дозволяє їй відчувати себе вільно, безпечно, захищено та впевнено. Досягнення такого становища можливе лише в демократичній державі, в якій панує принцип верховенства права, який з поміж-іншого гарантує незалежний і своєчасний захист прав і законних інтересів громадян.

Зважаючи на соціальну роль, яку відіграє судова влада в країні, на потребу її якісного й ефективного функціонування задля розбудови демократичної, правової, соціальної держави і громадянського суспільства, а також заради зменшення соціальної напруги в Україні, виникає потреба зруйнувати існуючі негативні стереотипи стосовно діяльності судової влади в цілому і суддів, зокрема, сформувати їх позитивний імідж. Адже від іміджу цих владних інституцій залежить дієвість всього механізму держави, соціальне самопочуття українців, їх впевненість у захищеності проголошених Конституцією України прав і свобод. В умовах сучасної глобалізації та віртуалізації, позитивний імідж судової влади може стати одним із інструментів подолання політичної кризи. Підвищення іміджу судової влади сприятиме встановленню законності і правопорядку у суспільстві, утвердженню верховенства права. Позитивний імідж судової влади є гарантією досягнення мети і реалізації завдань, поставлених державою перед нею, важливим чинником підвищення ефективності її установ.

Враховуючи зазначене, дослідження даного питання є актуальним і необхідним. Це дасть можливість окреслити перспективи покращення іміджу судової влади, сформулювати напрями формування позитивного іміджу судової влади в Україні на сучасному етапі, що, у свою чергу, сприятиме

більш ефективній реалізації Україною політики європейської інтеграції, розвитку співробітництва з європейськими інституціями.

Аналіз сучасних наукових досліджень свідчить про те, що багато вітчизняних і зарубіжних дослідників, у тому числі й у сфері державного управління, вивчають й аналізують поняття «імідж», «імідж судової влади», а також методи та механізми його формування. У своїх роботах В.Б. Авер'янов, А.М. Бернюков, В.С. Бігун, Ю.П. Битяк, І.Д. Казанчук, Р.А. Калюжний, С.В. Ківалов, Ю.П. Лобода, Б.В. Малишев, С.П. Погребняк, С.П. Рабінович, В.С. Смородинський, М.І. Сірій, О.В. Стовба, В.М. Тертишник та інші безпосередньо досліджують проблеми формування позитивного іміджу судової влади, визначають напрямки його вдосконалення. Та враховуючи значну кількість наукових робіт, поза увагою вчених залишаються питання державної політики щодо формування позитивного іміджу суду та напрями її реалізації за сучасних умов в Україні. Не приділено достатньої уваги механізмам формування іміджу судової влади у контексті підвищення рівня довіри до них з боку громадськості. Відповідно зазначене зумовлює мету і завдання дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є характеристика формування позитивного іміджу судової влади України на сучасному етапі.

Зазначена вище мета досягається постановкою таких завдань:

- визначити загальні засади іміджу судової влади;
- виявити фактори, що впливають на формування іміджу судової влади, його позитивні і негативні сторони;
- окреслити оптимізацію роботи судової влади в Україні як основу покращення її іміджу;
- обґрунтувати взаємозв'язок та взаємодію іміджу судової влади і довіри громадян;
- сформулювати напрями формування позитивного іміджу судової влади України в контексті реформування судової системи на сучасному етапі.

Об'єктом дослідження є процес формування іміджу органів державної

влади.

Предметом дослідження є позитивний імідж судової влади України.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в роботі було застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Зокрема, для вирішення поставлених завдань у роботі використані такі методи, як аналіз, синтез, узагальнення, порівняння тощо. Формально-логічний і порівняльно-правовий методи застосовувалися при визначенні загальних засад іміджу судової влади; за допомогою системно-функціонального методу виявлено фактори, що впливають на формування іміджу судової влади, його позитивні і негативні сторони; використання методу сходження від абстрактного до конкретного допомогло окреслити оптимізацію роботи судової влади в Україні як основу покращення її іміджу; розрахунково-аналітичний та кореляційно-регресійний методи застосовувалися для визначення рівня довіри громадян до судової влади та обґрунтування її взаємозв'язку і взаємодії з іміджем судової влади; завдяки методам моделювання і прогнозування в дослідженні сформульовано напрями формування позитивного іміджу судової влади України в контексті реформування судової системи на сучасному етапі; за допомогою логічного і діалектичного методів узагальнено теоретичні висновки проведеного дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що в роботі узагальнено науково-практичні підходи до формування іміджу судової влади; конкретизовано фактори, що впливають на формування іміджу судової влади; проаналізовано імідж судової влади у контексті доступності правосуддя різних категорій осіб; показано, як активне використання представниками судової влади сучасних засобів комунікації у процесі здійснення правосуддя впливає на формування іміджу судової влади; запропоновано напрями покращення іміджу судової влади України, враховуючи його теперішній незадовільний стан та низький рівень довіри громадян до судових органів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що матеріали дослідження можуть використовуватися: у науково-дослідній діяльності – для подальшого опрацювання загальних і спеціальних питань підвищення позитивного іміджу судової влади; у правотворчості – для вдосконалення чинного вітчизняного законодавства щодо здійснення правосуддя, у контексті його доступності для різних верств населення; у практичній діяльності – для тісної співпраці судових органів із засобами масової інформації, облаштування приміщень судів задля забезпечення комфортності їх відвідувачів. У магістерській роботі описано комунікаційну стратегію суду, розроблення і впровадження якої вітчизняними судами сприятиме підвищенню позитивного іміджу судової влади і зростанню довіри громадян до суду як органу держави, здатного захистити їх права і свободи, зробить управління апаратів судових органів мобільним і результативним, а також послужить формуванню корпоративної культури самих працівників суду.

Публікації. Основні положення та висновки дослідження знайшли своє відображення в одній науковій: «Взаємозв'язок та взаємодія іміджу судової влади України і довіри громадян: проблеми та способи удосконалення» (у друці).

Структура магістерської роботи обумовлена метою, завданнями і логікою дослідження і складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 106 сторінок, основного тексту – 85 сторінок. Список використаних джерел налічує 77 найменувань. Робота містить 3 рисунки та 2 додатки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність і рівень розробленості обраної

теми; визначено мету й основні завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження; описано наукову новизну; встановлено практичне значення одержаних результатів магістерської роботи; вказано одну публікацію, зазначено структуру та обсяги роботи.

У першому розділі «Загальні засади іміджу судової влади» визначено загальні засади іміджу судової влади.

Підрозділ 1.1. «Сутність понять «імідж» та «імідж судової влади» розкрито сутність понять «імідж» та «імідж судової влади». Узагальнено, що іміджем судової влади є створений у свідомості населення або його частини цілісний, якісно сформований, емоційно забарвлений, образ системи судових органів та працівників цих органів, який визначає рівень довіри громадськості до цих органів, та є наслідком цілеспрямованого інформаційного впливу, а також безпосереднього сприйняття при зверненні громадян до суду або участі їх у судовому засіданні у якості свідків, третіх осіб тощо.

У підрозділі 1.2. «Специфічні ознаки та функції іміджу судової влади» виявлено специфічні ознаки та перераховано функції іміджу судової влади. З'ясовано, що характерні ознаки складових іміджу визначають сутність позитивного іміджу системи судових органів, яка полягає у тому, що позитивний імідж цих органів відображає уявлення суспільства про те, якою повинна бути судова влада, яким характеристикам мають відповідати представники цієї влади, а також визначає найбільш ефективні організаційні та функціональні засади її діяльності. З акцентовано увагу на тому, що основною функцією іміджу судової влади є допомога суспільству у створенні картини здійснення правосуддя в країні.

У підрозділі 1.3. «Структурні елементи іміджу судової влади» визначено, що складовими іміджу судової влади є внутрішні та зовнішні елементи, які відповідно проявляються у іміджі суддів та інших працівників судових установ, в іміджі ефективності діяльності судової влади, у візуальному іміджі суду як організації, в іміджі послуг, які надаються судом.

У другому розділі «Імідж судової влади як важлива складова ефективної діяльності судів» проаналізовано імідж судової влади як важливу складову ефективної діяльності судів.

У підрозділі 2.1. «Фактори, що впливають на формування іміджу судової влади, його позитивні і негативні сторони» виявлено фактори, що впливають на формування іміджу судової влади, а також визначено його позитивні і негативні сторони.

У підрозділі 2.2. «Оптимізація роботи судової влади в Україні як основа покращення її іміджу» окреслено оптимізацію роботи судової влади в Україні як основу покращення її іміджу. Підкреслено, що запровадження інноваційних технологій у сфері обслуговування відвідувачів суду, злагоджена робота всіх працівників та врахування потреб суспільства дають позитивні результати й забезпечують формування позитивного іміджу судової влади та оптимального рівня довіри з боку громадськості до судової системи.

У підрозділі 2.3. «Взаємозв'язок та взаємодія іміджу судової влади і довіри громадян» обґрунтовано взаємозв'язок та взаємодію іміджу судової влади і довіри громадян. Проаналізовано різні соціологічні дослідження щодо відношення громадян до вітчизняної системи правосуддя та рівня корупції в судовій владі. Зроблено висновок, що ні зміна Президента України та Уряду, ні вдосконалення нормативно-правової бази та проведення реформ, зокрема судової, кардинально не змінюють рівень довіри/недовіри громадян до судової влади та рівень корупції в судовій системі, що прямим чином впливає на імідж влади.

У третьому розділі «Напрями формування позитивного іміджу судової влади України в контексті реформування судової системи на сучасному етапі» сформульовано напрями формування позитивного іміджу судової влади України у контексті реформування судової системи на сучасному етапі.

У підрозділі 3.1. «Вплив комунікацій на формування позитивного

іміджу судової влади» визначено вплив комунікацій на формування позитивного іміджу судової влади. Узагальнено, що використання різних каналів комунікації здатне забезпечити відкритість та публічну доступність судових органів, що прямим чином впливає на формування позитивного іміджу судової влади.

У підрозділі 3.2. «Доступність правосуддя як гарантія формування позитивного іміджу судової влади та способи її забезпечення» обґрунтовано доступність правосуддя як гарантію формування позитивного іміджу судової влади та визначено способи її забезпечення. Зроблено висновок, що суди повинні бути відкритими та доступними для громадян незалежно від їх фізичних особливостей, віку чи матеріального становища, що сприятливо впливатиме на формування позитивного іміджу судової влади в Україні.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі розглядається вирішення важливого науково-практичного завдання, що полягає у характеристиці формування позитивного іміджу судової влади України на сучасному етапі. Отриманні результати в процесі дослідження дають змогу сформулювати такі висновки і пропозиції, спрямовані на підвищення позитивного іміджу судової влади України:

1. Термін «імідж» в останні роки дуже широко використовується, але слід зазначити, що і на сьогоднішній день однозначного тлумачення іміджу як інтегрального явища, що володіє системністю і загальністю не існує. Іміджем судової влади є створений у свідомості населення або його частини цілісний, якісно сформований, емоційно забарвлений, образ системи судових органів та працівників цих органів, який визначає рівень довіри громадськості до цих органів та є наслідком цілеспрямованого інформаційного впливу, а також безпосереднього сприйняття при зверненні громадян до суду або участі їх у судовому засіданні. Імідж судової влади

формується у результаті спеціалізованих дій і залежить від стилю і змісту діяльності керівників, від характеру дій окремих суддів і працівників апарату суду та на основі принципу покращення особистих моральних якостей і професійних рис, важливих у діловому світі.

Специфічними ознаками іміджу судової влади є: вплив діяльності суддівського апарату та інших працівників судової установи, які безпосередньо контактують із відвідувачами суду та учасниками судового процесу; вплив на формування іміджу рішень, які приймає суд на користь чи не на користь суб'єкта сприйняття; вплив на формування іміджу якості та доступності інформації, зручність розташування приміщень тощо. Відповідно іміджу судової влади властиві регулятивна, індикаторна, інформативна, презентативна, ресурсна, комунікативна й організуюча функції.

Структура іміджу судової влади включає в себе різні елементи зовнішнього і внутрішнього образу судової влади. Це: імідж судді, як основного представника судової влади та імідж інших працівників суду; соціальний імідж, який визначає ступінь соціальної спрямованості діяльності суду; імідж ефективності діяльності судової влади; візуальний імідж, який включає зовнішні атрибути судової влади (вигляд зали судових засідань, кабінетів, інформаційних стендів тощо).

2. На формування іміджу судової влади впливають такі важливі фактори як: забезпечення результативності діяльності судової влади в інтересах суспільства; прозорість дій і відкритість судової влади до діалогу з громадянами; підконтрольність діяльності суддів та її висвітлення у засобах масової інформації; ефективна кадрова політика в судових органах; висока якість послуг, що надаються громадянам тощо. У результаті цих чинників створюється або негативний, або позитивний імідж судової влади. Проте саме до позитивного іміджу судової влади маємо прагнути у процесі здійснення правосуддя.

3. Оптимізація роботи судової влади в Україні є основою покращення її іміджу, оскільки запровадження інноваційних технологій у

сфері обслуговування відвідувачів суду, злагоджена робота всіх працівників та врахування потреб суспільства, тісна співпраця із засобами масової інформації дають позитивні результати й забезпечують формування позитивного іміджу судової влади та оптимального рівня довіри з боку громадськості до судової системи. Саме тому вважаємо, що сучасні ініціативи в судовій сфері є вкрай необхідними на цьому етапі, оскільки все це наближає судову владу до нагальних потреб громадян, стираючи стіни закритості та надаючи впевненості у верховенстві закону та у справедливому судовому захисті кожної людини. А також це допоможе значно підвищити роль та місце суду в суспільстві, зміцнить імідж судової влади та репутацію нашої держави на міжнародному рівні в цілому.

4. Напівпрозорі процеси призначення суддів на посади та формування бюджету для судової системи, корупція, залежність суддів у процесі прийняття рішень та відсутність спеціальної підготовки кадрів суддівського апарату, недотримання суддівської етики, судова тяганина, невиконання або тривале виконання судових рішень, відсутність інформаційної політики про діяльність суду та інше – все це є підґрунтям для недовіри суспільства до судової влади і, як наслідок, формування її негативного іміджу. Оскільки імідж судової влади і довіра громадян взаємопов'язані між собою та тісно взаємодіють. Враховуючи зазначене, для того, щоб змінити ставлення суспільства до судової влади, необхідні докорінні системні зміни. Сподіваємося, що сучасне реформування судової системи буде сприяти підвищенню іміджу судової влади та рівня довіри до неї, яке має суттєво оновити «обличчя» судової системи; судді мають бути носіями демократичних цінностей, усвідомлюючи, що від поведінки кожного з них залежить довіра і повага суспільства до всієї судової влади.

5. Основними напрямками формування позитивного іміджу судової влади України в контексті реформування судової системи на сучасному етапі є налагодження комунікацій судової влади із громадськістю та забезпечення доступності правосуддя для різних категорій людей. Комунікаційні стратегії

судів є саме тими інструментами, які дозволяють налагодити зворотний зв'язок між судами і громадськістю, забезпечити ефективну взаємодію із засобами масової інформації та іншими інституціями громадянського суспільства. А використання різних каналів комунікації забезпечить відкритість та публічну доступність судових органів. Тому для реалізації зазначеного необхідно, щоб суди обов'язково використовували ефективні канали комунікацій, які здатні покращити поширення об'єктивної інформації про них, посилити позитивний імідж судової влади та підвищити довіру громадян до неї. Окрім цього, суди повинні бути відкритими та доступними для громадян незалежно від їх фізичних особливостей, віку чи матеріального становища. Це вимагає усунення зайвих бар'єрів, що можливе за умови вирішення низки важливих питань, а саме: запровадження технологічних інновацій; проведення відкритих судових засідань; зручне розташування суду; належне матеріально-технічне забезпечення; якісне надання судових послуг; подолання інформаційної, фінансової та архітектурної недоступності тощо. Вирішення цих питань значною мірою залежить від розуміння, усвідомлення суддями та працівниками апарату суду того, що їх діяльність спрямована на надання громадянам суспільно важливих послуг.

Отже, сучасний стан іміджу судової влади України є незадовільним та потребує змін і впровадження інноваційних стратегій його покращення на загальнодержавному рівні. У зв'язку з цим пропонуємо такі напрями покращення іміджу судової влади:

- визначення основних потреб громадян, а в разі необхідності – потреби окремих соціальних груп, і на цій основі – побудова основних засад (принципів) оновленого іміджу судової влади;

- внесення відповідних змін до вітчизняної нормативно-правової бази для забезпечення доступності правосуддя, враховуючи особливості різних категорій населення (вік, рівень освіченості, матеріальний і фізичний стани тощо);

- активне використання представниками судової влади сучасних засобів комунікації у процесі здійснення правосуддя;
- успішне завершення нової чергової судової реформи, особливо в контексті зменшення рівня корупції в судових органах, кардинального оновлення процедури призначення та подальшої роботи суддів та ужорсточення відповідальності представників судової влади.

АНОТАЦІЯ

Магістерську роботу присвячено характеристиці формуванню позитивного іміджу судової влади України на сучасному етапі. У роботі обґрунтовано ступінь дослідженості теми, визначено загальні засади іміджу судової влади; виявлено фактори, що впливають на формування іміджу судової влади, визначено його позитивні і негативні сторони; окреслено оптимізацію роботи судової влади в Україні як основу покращення її іміджу; обґрунтовано взаємозв'язок та взаємодію іміджу судової влади і довіри громадян. Проаналізовано різні соціологічні дослідження щодо відношення громадян до вітчизняної системи правосуддя та рівня корупції в судовій владі та зроблено відповідні висновки спираючись на наведені у роботі статистичні дані. Наприкінці роботи, на основі проведеного аналізу сформульовано напрями формування позитивного іміджу судової влади України в контексті реформування судової системи на сучасному етапі.

Ключеві слова: імідж, імідж судової влади, позитивний і негативний імідж, оптимізація роботи судової влади, доступність правосуддя, комунікації.

ANNOTATION

The master's work is devoted to the characterization of the formation of a

positive image of the judiciary of Ukraine at the present stage. In the introduction the relevance and level of theme development are substantiated; the purpose and main tasks, object, subject and methods of research are determined; the scientific novelty is describes; the practical value of the obtained results of master's work is established; one publication is indicated; the structure and scope of work are indicated. At the beginning of the work the general principles of the image of the judiciary are determined. The essence of the concept «image» and «image of judicial power» is revealed. Specific features of the image of the judiciary are revealed. It is detected that the main function of the image of the judiciary is helping the public create a picture of the implementation of justice in the country. It is determined that the components of the image of the judiciary are internal and external elements. The main part of the research is devoted to the analysis of the image of the judiciary as an important component of the effective functioning of the courts. The factors influencing the formation of the image of the judiciary are identified. The positive and negative aspects of the image of the judiciary are determined. The introduction of innovative technologies in the field of service visitors to the court, coordinated work of all employees and taking into account the needs of society give positive results and ensure the formation of a positive image of the judiciary are emphasizes. The interrelation and interaction of the image of the judiciary and citizens' trust are substantiated. Different sociological researches concerning the attitude of citizens to the domestic system of justice and the level of corruption in the judiciary are analyzed and the relevant conclusions are made. At the end of the master's thesis, the directions of forming a positive image of the judiciary of Ukraine in the context of reforming the judicial system at the present stage are formulated.

Keywords: image, image of the judiciary, positive and negative image, optimization of work of the judiciary, access to justice, communication.